

Research Paper

Visualizing the Multi-Dimensional Pattern of Preschool Educators Competencies: A Study of Meta-synthesis

Amin Homayeni Damirchi ^{1*}, Seyede Samira Agazadeh ²

1. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Faculty of Humanities, Shahid Rajaei Teacher Training University, Tehran, Iran.
2. Educator Quranic Sciences and Bachelor's Degree Graduate of University of Mohaghegh Ardabili

Article Info:

Received: 2025/04/18

Accepted: 2025/06/07

PP: 203-222

Use your device to scan and read the article online:

DOI: 10.22098/ael.2025.17219.1564

Keywords:

Educators, Competencies, Centers, Educators, Preschool

Abstract

Background and Objective: The present study aimed to provide a visualization multi-dimensional of the competencies educators of preschool centers.

Research Methodology: Data were collected based on a meta-synthesis qualitative research design using Sandelowski and Barroso's (2007) seven-step process. Sample selection was done using acceptance and rejection criteria and the Critical Appraisal Skills Program. Primary Persian and English sources were screened from 2010 to 2025, and 24 sources were selected for the final review. Then, open and axial coding was performed using thematic analysis. To examine the validity of the findings, the agreement coefficient between the two coders was used, which was obtained as 0/76.

Findings: The findings of this analysis were the identification of 4 dimensions and 11 components. The first dimension is scientific, professional, and technological competencies with the following components: (educational and training competencies, professional and skill competencies, technological and digital competencies); The second dimension is basic competencies with components (entry competencies, moral and spiritual competencies, support and care competencies); the third dimension is psychological and environmental competencies with components (psychological competencies, artistic and environmental competencies); and the fourth dimension is individual, social and organizational competencies with components (individual and personality competencies, communication and social competencies, leadership and management competencies).

Conclusion: According to the research findings, in order to improve the competencies of their educators, preschool center managers should pay special attention to annually evaluating and ranking educators based on the identified competencies and take steps to hold relevant courses. The findings of this research can also be considered as a basis for decision-making by policymakers, planners, and education managers in the merit-based selection and recruitment of educators for preschool centers.

Citation: Homayeni Damirchi A., & Agazadeh S. (2025). Visualizing the Multi-Dimensional Pattern of Preschool Educators Competencies: A Study of Meta-synthesis. *Journal of Applied Educational Leadership*, 6(2), 203-222. Persian [<http://dx.doi.org/10.22098/ael.2025.17219.1564>]

*Corresponding author: Amin Homayeni Damirchi

Address: Department of Educational Sciences, Faculty of Humanities, Shahid Rajaei Teacher Training University, Tehran, Iran.

Email: aminhomayeni@sru.ac.ir

Extended Abstract

Introduction:

Preschool is a bridge that connects the child to school, and the preschool center is the first place that the child enters after being separated from home and family and experiences being in a new environment (Moradian & Nourizad, 2018). However, issues such as; the lack of fit of preschool programs with the needs of children, the lack of integration of preschool center management, the lack of an independent curriculum document, and the lack of investment by the education system in this period, and especially the lack of attention to the qualifications and competencies of educators, can be considered among the most important disadvantages of the preschool period in Iran (Akhash & et al, 2016). In examining the quality of preschool centers, the first thing to examine is the qualifications and competencies of educators; Because the view is that teachers are the most important determinant of the quality of education (Arsalan & et al, 2009) and play a vital role in the progress of the country, raising competent children, socializing and preparing children for social life, transmitting social values and cultures to future generations. Therefore, it is obvious that the professional and personal characteristics and competencies of teachers play a fundamental role in the efficiency and effectiveness of education (Zemat & Gursoy, 2012) and their level of competence, experience, enthusiasm, professional ability and awareness determine the quality of the teaching and learning process of education and training in preschool periods (Mirarefin & et al, 2019). Therefore, in this study, the comprehensive meta-synthesis method was used to identify the competencies of teachers in preschool centers.

Methodology:

The meta-synthesis method was used to conduct this research. The meta-synthesis method is a type of research method that is used for interpretive translations or theory creation by utilizing the integration and comparison of different findings. The goal of meta-synthesis is to create a creative and integrated interpretation of qualitative findings. In general, two views (approaches) dominate meta-synthesis. The first approach, called integrative, emphasizes collecting, compiling, and integrating previous studies. This approach identifies similar points in the findings of previous studies and integrates them based on variables with high reliability, and also provides results such as causal relationships between phenomena and the generalizability of the findings. The second approach, which is interpretive synthesis, emphasizes the interpretation and interpretation of previous studies. In this approach, comparison and interpretation are important because it predicts, using a kind of induction, what might happen in similar situations and how categories relate to or interact with each other (Hejazi & et al, 2017; quoted from Homayeni Damirchi & et al, 2021). In the present study, the first approach, the integrative meta-synthesis approach, was used. Also, to achieve the research goal, the meta-synthesis method was used, in accordance with the model of (Sandelowski & Barroso, 2007). The statistical population of this study includes research that addresses the subject of preschool teacher competencies. Therefore, to collect research data, research conducted from 2010 to 2025 in domestic scientific information centers and reputable foreign citation and information databases were reviewed, and 24 relevant articles were selected from among the reviewed articles.

Results:

To analyze the findings, the Critical Assessment Skills program was first used to assess the quality of the initial research studies. Subsequently, after determining the quality articles, all codes extracted from the studies were considered as identifiers and then, considering the meaning of each of them, the identifiers were defined in a similar concept; similar concepts were grouped into explanatory categories so that the competencies of preschool teachers could be identified in the form of four dimensions and eleven components. To calculate the reliability using the intra-subject agreement method of two coders, a faculty member of the university who had a background in content analysis was asked to participate in the research as a secondary coder. Subsequently, the researcher, together with this research colleague, coded the texts and the percentage of intra-subject agreement, which is used as an indicator of the reliability of the analysis, was obtained as .76. Considering that it is more than .60, it indicates the appropriateness of the research reliability. In the final step, the findings from the previous stages were presented in the form of a conceptual model (Figure 1). The following model is in fact a consensus of the theories and findings presented in the approved articles and research from 2010 to 2025 in the form of a single set that presents a comprehensive and holistic view of the competencies of preschool teachers.

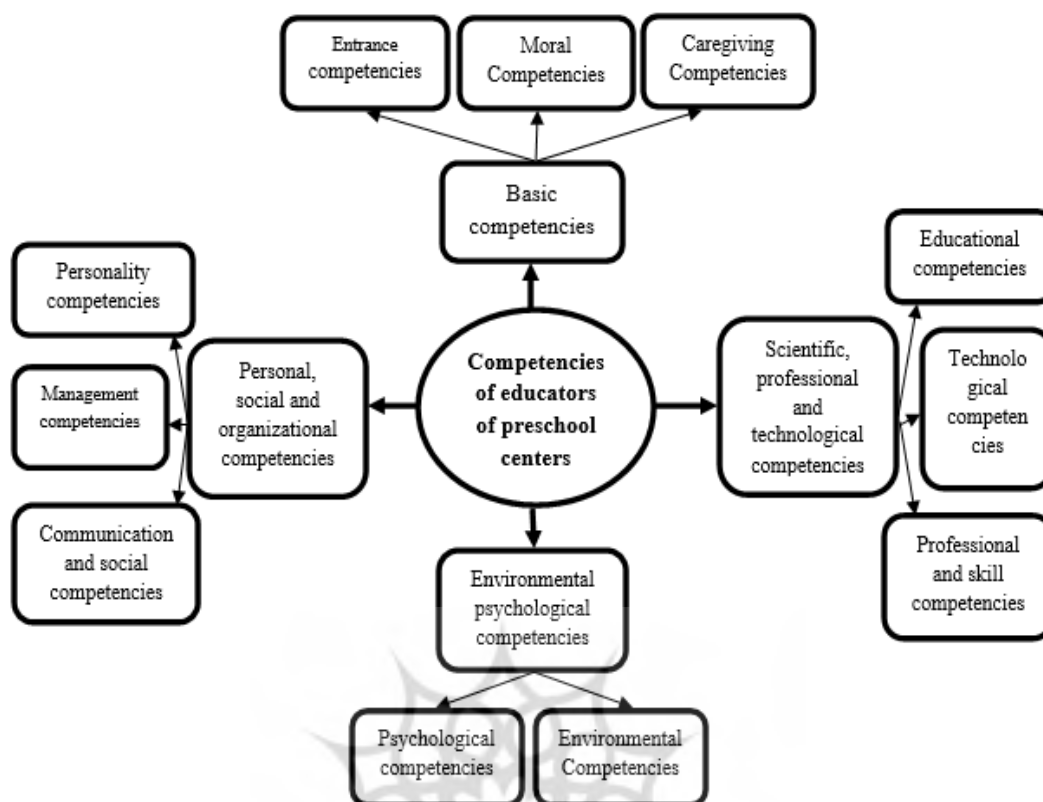

Figure 1. Conceptual pattern of competencies for preschool educators

Discussion and conclusion

Today's children, with a receptive mind and ready for growth and education, are like a field in the hands of educational gardeners, whose fruits of today's performance will be the children's tomorrow. Therefore, the level of competence, efficiency, effectiveness, interest, competence, and professional mastery of preschool teachers as educational gardeners determines the educational process in the preschool period, which indicates the necessity of this period and its importance has been emphasized in the studies of (Estes, 2015), (OECD, 2014), (Tala'ee & Bozorg, 2015), and (Akhsh, 2017). In this study, the competencies of preschool teachers are divided into four dimensions: basic competencies; scientific, professional, and technological competencies; individual, social, and organizational competencies; Psychological and environmental competencies were identified, which have a close and inseparable cause-and-effect relationship, and preschool educators need to equip themselves with all the identified competencies in order to be able to carry out the education process in the preschool period with high quality. It is also clear that in addition to preschool educators, parents, center managers, child consultants and specialists, planners, policymakers and education activists, and all education stakeholders and actors should also address the important and vital issue of preschool centers and related programs together and in a coherent and integrated manner; in order to effectively influence the developmental areas of children and provide them with better and higher quality educational, educational, support and care, artistic, technological, and health services.

Reference:

- Akhsh, S. (2017). Design and Accreditation of the Pre-school Curriculum. Quarterly of Preschool and Elementary School Studies, 2 (8), 127-148. <https://doi.org/10.22054/soece.2020.43394.1222> (In Persian).
- Akhsh, S. Hosseinikhah, A. Abbasi, E. & Mousaour, N. (2016). pre-school pathology of Iran. Quarterly of Preschool and Elementary School Studies, 2 (6), 1-13. <https://doi.org/10.22054/soece.2018.22077.1127> (In Persian).
- Arslan E., Erbay, F. & Cagdas, A. (2009). An Investigation of effects of communication with children course on pre-school tescher trainees'emphatic tendencies, Procedia Social and Behavioral Sciences, Vol:1; PP: 474-477. Available at: www.sciencedirect.com

Visualizing the Multi-Dimensional Pattern of Preschool Educators Competencies: A Study of Meta-synthesis

- Estes, D (2015). Preschool Experience vs. No Preschool Experience: Long Term Effects on Academic and Social Readiness of Children, Master of Science in Education, Dominican University of California, School of Education and Counseling Psychology. <https://doi.org/10.33015/dominican.edu/2015.edu.01>
- Homayeni Damirchi, A, Pourkarimi, J, Navehebrahim, A, & Ezati, M. (2021). Identifying the Dimensions and Components of Good Academic Governance Using a Qualitative Meta-Synthesis Approach. *Interdisciplinary Studies of Strategic Knowledge*, 11 (44), 167-202. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.24234621.1400.11.44.7.6> (In Persian).
- Mirarefin, F, Mehrmohammadi, M, Aliasgari, M, & Hajihosseinejad, Gh. (2019). Designing and Validating an “Aesthetic Approach to Teaching” Course for Teacher Education Program. *Journal of Curriculum Studies*, Vol. 14 (54); 2019, 79-116. 20.1001.1.17354986.1398.14.54.3.8 (In Persian).
- Moradian, A., & Nourizad, D. (2018). Review and analysis of preschool education and its role in the development of children's skills. *Quarterly Journal of New Advances in Psychology, Educational Sciences and Education*, 5: 1-8. <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1413227/%D8%A8%D8%B1%D8%B1%D8%B3%DB%8C> (In Persian).
- OECD, M(2014a). Quality Matters in Early Childhood Education and Care: FINLAND. www.oecd.org/publishing/corrigenda.
- Sandelowski M, Barros J. (2007). Handbook for synthesizing qualitative research, Springer publishing company Inc. <https://parsmodir.com/wp-content/uploads/2020/03/MetaSynBook.pdf>
- Talaa'ee, Ph.D. E, Bozorg H. The Necessity of Paying Attention to the Developmental and Educational Significance of Pre-School Years, as Indicated by Contemporary Research. *QJOE* 2015; 31 (2) :91-118 <http://qjoe.ir/article-1-173-fa.html> (In Persian).
- Zembat, R, & Gursoy, R. C. (2012). Effects of pre-school teachers' self-esteem on teacher attitudes, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, vol 46, pp:2983–2988. Available at: www.sciencedirect.com

مقاله پژوهشی

تصویربرداری از الگوی چند بعدی شایستگی‌های مربیان مراکز پیش دبستانی: مطالعه‌ای فراترکیب

امین هماینی دمیرچی^۱، سیده سمیرا آقازاده^۲

۱. استادیار مدیریت آموزشی، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، تهران، ایران.
۲. مربی علوم قرآنی و دانش‌آموخته مقطع کارشناسی دانشگاه محقق اردبیلی.

اطلاعات مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۱/۲۹

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۳/۱۷

شماره صفحات: ۲۲۲-۲۰۳

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید:

DOI: 10.22098/ael.2025.17219.1564

واژه‌های کلیدی:

مربیان، شایستگی‌های مربیان، مراکز پیش دبستانی.

چکیده

مقدمه و هدف: پژوهش حاضر با هدف تصویربرداری چندبعدی از شایستگی‌های مربیان مراکز پیش دبستانی انجام شده است.

روش‌شناسی پژوهش: داده‌ها بر اساس یک طرح پژوهش کیفی از نوع فراترکیب و با استفاده از گام‌های هفت‌گانه ساندلوسکی و باروسو (۲۰۰۷) جمع‌آوری شده‌اند. انتخاب نمونه با استفاده از ملاک‌های پذیرش و عدم پذیرش و برنامه مهارت‌های ارزیابی حیاتی صورت گرفت. منابع اولیه فارسی و انگلیسی طی سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۵ غربال و تعداد ۲۴ منبع برای بررسی نهایی انتخاب شد. در ادامه با استفاده از تحلیل تماتیک، کدگذاری باز و محوری انجام شد. جهت بررسی قابلیت اعتبار یافته‌ها از ضریب توافق بین دو کدگذار استفاده شد که مقدار ۷۶٪ به دست آمد.

یافته‌ها: یافته‌های این تحلیل، شناسایی ۴ بعد و ۱۱ مؤلفه بود. بعد اول شایستگی‌های علمی، حرفه‌ای و فناورانه با مولفه‌های (شایستگی‌های آموزشی و تربیتی، شایستگی‌های حرفه‌ای و مهارتی، شایستگی‌های تکنولوژیکی و دیجیتال)؛ بعد دوم شایستگی‌های پایه‌ای با مولفه‌های (شایستگی‌های ورودی، شایستگی‌های اخلاقی و معنوی، شایستگی‌های حمایتی و مراقبتی)؛ بعد سوم شایستگی‌های روانشناختی و محیطی با مولفه‌های (شایستگی‌های روانشناختی، شایستگی‌های هنری و محیطی) و بعد چهارم شایستگی‌های فردی، اجتماعی و سازمانی با مولفه‌های (شایستگی‌های فردی و شخصیتی، شایستگی‌های ارتباطی و اجتماعی، شایستگی‌های رهبری و مدیریت) است.

بحث و نتیجه‌گیری: با توجه به یافته‌های پژوهش، مدیران مراکز پیش دبستانی می‌بایست برای ارتقای شایستگی‌های مربیان خود، سالانه نسبت به ارزیابی و رتبه‌بندی مربیان براساس شایستگی‌های شناسایی شده اهتمام ویژه داشته و نسبت به برگزاری دوره‌های مرتبط اقدام نمایند. همچنین یافته‌های این پژوهش می‌تواند به عنوان مبنایی برای تصمیم‌گیری سیاست‌گذاران، برنامه‌ریزان و مدیران حوزه تعلیم و تربیت در گزینش و جذب شایسته‌سالارانه مربیان برای مراکز پیش دبستانی مورد توجه قرار گیرد.

استناد: هماینی دمیرچی، امین و آقازاده، سیده سمیرا (۱۴۰۴). تصویربرداری از الگوی چند بعدی شایستگی‌های مربیان مراکز پیش دبستانی: مطالعه‌ای فراترکیب،

فصلنامه علمی - پژوهشی رهبری آموزشی کاربردی، ۶(۲)، ۲۲۲-۲۰۳.

<http://dx.doi.org/10.22098/ael.2025.17219.1564>

*نویسنده مسئول: امین هماینی دمیرچی

نشانی: گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، تهران، ایران.

پست الکترونیکی: aminhomayeni@sru.ac.ir

کودکان سرمایه‌های معنوی و معماران آینده هر جامعه‌ای هستند (Eftekhari & Nadi, 2021): از همین رو، امروزه یکی از جنبه‌هایی که توجه خاص علمای تعلیم و تربیت و روان‌شناسان را به خود جلب نموده، سال‌های اولیه زندگی کودکان است؛ چرا که در این سنین است که چهارچوب اصلی شخصیت کودک پی‌ریزی می‌شود و در مراحل بعدی رشد و تکامل می‌یابد. این مساله باعث شده است که به تعلیم و تربیت کودک در سنین پیش از دبستان با دیدی عمیق و علمی نگاه شود و کودک به عنوان رکن اساسی تعلیم و تربیت پیش از دبستان، مورد توجه متخصصان و مسئولان تربیتی قرار گیرد (Moradian & Nourizad, 2018).

کودکی اولین و مهم‌ترین دوره زندگی و دوره‌ای شاخص برای توسعه مهارت‌های بنیادی و حرکتی آدمی بوده (Hardy & et al, 2010) و دوره پیش‌دبستانی پلی است که کودک را با مدرسه ارتباط می‌دهد و مرکز پیش‌دبستانی نخستین مکانی است که کودک پس از جدا شدن از خانه و خانواده به آن وارد شده و حضور در فضای جدید را تجربه می‌کند (Moradian & Nourizad, 2018). حساسیت سال‌های اولیه کودکی و رشد و یادگیری مرتبط با آن، ضرورت وجودی دوره پیش از دبستان را آشکار می‌سازد. اهمیت و جایگاه مراکز پیش‌دبستانی زمانی بیشتر نمایان می‌گردد که بدانیم در بسیاری از مواقع، خانواده‌ها، وظیفه خود را به دلیل آشنا نبودن با مسائل تربیتی، فقر فرهنگی، کم‌سوادی، بی‌سوادی، مشکلات اقتصادی، دور بودن والدین از محیط خانه به علت کار و تامین زندگی، از هم‌گسیختگی خانوادگی و موارد بی‌شمار دیگر، به خوبی ایفا نمی‌کند. اینجاست که مراکز پیش‌دبستانی باید کمبودهای آموزشی، یادگیری، تربیتی، جسمی و عاطفی کودکان را جبران نمایند (Bannikoff, 2013).

دوره پیش‌دبستانی اولین مرحله رسمی آموزش و پرورش بوده و کودکان سه تا شش ساله بنا به اقتضات کشورها و به تناسب امکاناتشان مورد تعلیم و تربیت قرار می‌گیرند (Kaul, 1997; Translate Mofidi, 2011). در نظام آموزشی ایران دوره پیش از دبستان یکی از دوره‌های آموزشی است که طی سال‌های مختلف گاهی به طور رسمی و گاهی به صورت غیررسمی به عنوان بخشی از نظام آموزشی طراحی و اجرا شده است (Akhsh, 2017). سابقه پیش‌دبستان در ایران قدمتی ۹۰ ساله دارد و به دوره دو ساله رسمی و غیراجباری اطلاق می‌شود و کودکان گروه سنی ۵ و ۶ سال را تحت پوشش برنامه‌های آموزشی و تربیتی قرار می‌دهد. آموزش و پرورش پیش از دبستان ایران در سال‌های اخیر از یک برنامه‌ریزی آموزشی صحیح و علمی برخوردار نبوده و در هر گوشه‌ای از کشورمان به صورتی خاص و طبق ذوق و سلیقه شخصی نهادهای مختلف اداره گردیده است. در نتیجه آن، عدم تناسب برنامه‌های پیش از دبستان با نیازهای کودکان، یکپارچه نبودن مدیریت مراکز پیش‌دبستانی، نبودن سند برنامه درسی مستقل و عدم سرمایه‌گذاری نظام تعلیم و تربیت در این دوره و به ویژه عدم توجه به صلاحیت‌ها و شایستگی‌های مربیان را می‌توان از مهم‌ترین آسیب‌های دوره پیش از دبستان ایران دانست (Akhsh & et al, 2016).

کیفیت سیستم آموزش و پرورش به خصوص در دوره مقدماتی، یعنی دوره پیش‌دبستانی و اوان کودکی، در اولویت کار هر جامعه‌ای که دارای استراتژی‌های روشن رشد و توسعه و دارای سیاست‌های منظم آموزشی است؛ قرار دارد (Ljubetic, 2012). در واقع امروزه کیفیت در هر زمینه‌ای حرف اول را می‌زند و این مسئله که موسسات آموزشی سطح خاصی از کیفیت را برعهده دارند؛ اجتناب‌ناپذیر است. هنگام بحث در مورد کیفیت مراکز پیش‌دبستانی، اولین مورد برای بررسی، صلاحیت‌ها و شایستگی‌های مربیان می‌باشد؛ زیرا دیدگاه این است که مربیان مهم‌ترین عامل تعیین‌کننده کیفیت آموزش می‌باشند (Arsalan & et al, 2009) و نقش حیاتی در پیشرفت کشور، پرورش کودکان شایسته، جامعه‌پذیری و آماده کردن کودکان برای زندگی اجتماعی، انتقال ارزش‌ها و فرهنگ‌های اجتماعی به نسل‌های آینده دارند. بنابراین بدیهی است که ویژگی‌ها و شایستگی‌های حرفه‌ای و شخصی مربیان نقش اساسی در کارایی و اثربخشی آموزش و پرورش داشته (Zembar & Gursoy, 2012) و تراز شایستگی، کار آزمودگی، اشتیاق، توانایی حرفه‌ای و آگاهی آن‌ها، کیفیت فرایند یاددهی و یادگیری تعلیم و تربیت در دوره‌های پیش‌دبستان را معین می‌کند (Mirarefin & et al, 2019).

در سال‌های اخیر مطالعات و پژوهش‌های (Rahayu & et al, 2020؛ Ryan and Philip, 2020؛ Kazemi & et al, 2024) بسیاری بر شایستگی‌های مربیان و معلمان تاکید کرده‌اند، اما همواره تحقیقات نشان می‌دهند که به رغم همه تلاش‌ها، کمبود نیروی انسانی و نبود مجوز برای نیروی متخصص، به رسمیت نشناختن مربیان پیش‌دبستانی از سوی نظام آموزشی، آشنا نبودن مربیان با

روانشناسی رشد کودک، تناسب نداشتن برنامه‌های این دوره با نیازها و توانایی کودکان (Mofidi, 2015)، کیفیت پایین آموزش، طراحی نامناسب محیط آموزشی، عدم توجه به ویژگی‌های مراحل رشد و پرورش کودکان (Fazli, 2015)، مرتبط نبودن مدارک تحصیلی مربیان، نبود نظام گزینش برای جذب و استخدام مربی (Abbasi, 2018) و عدم کفایت مربیان پیش‌دبستانی و عدم کارایی و اثربخشی آن‌ها باعث شده است که اولین پله از پلکان آموزش و یادگیری در همان مرحله نخست کاستی‌های فراوانی داشته باشد و این دغدغه و سوال را در والدین و مسئولان به وجود آورد که یک مرکز پیش‌دبستانی خوب و با کیفیت چگونه باید باشد و مربیان آن باید از چه شایستگی‌ها و صلاحیت‌هایی برخوردار باشند؟ که در این پژوهش مورد توجه بوده و پژوهش حاضر به دنبال پاسخ به آن است.

با مدنظر داشتن مباحث فوق و با نگاهی دقیق‌تر در بررسی پیشینه پژوهش‌های مرتبط با شایستگی‌های مربیان مراکز پیش‌دبستانی، می‌توان اهمیت و ضرورت پژوهش حاضر را که به صورت فراترکیب انجام گرفته است چنین استنباط کرد: از یک سو با توجه به ضرورت اولویت‌بخشی و تاکید اسناد بالادستی به ویژه سند تحول بنیادین آموزش و پرورش به آموزش پیش‌دبستانی و با توجه به مغفول ماندن اهمیت اجرای آن در نگاه مربیان مراکز پیش‌دبستانی در نظام آموزشی کشور، نیاز به پژوهشی احساس می‌شود که به شناسایی مربیانی شایسته و با استعداد در فضای جدید مراکز پیش‌دبستانی بپردازد. از سوی دیگر، به منظور کیفیت‌بخشی به آموزش و پرورش دوره‌های پیش‌دبستانی، ضروری است که شایستگی‌های مربیان پیش‌دبستانی از ابعاد مختلفی مثل: صلاحیت‌های عمومی و پایه، دانش پداگوژیکی، دانش محتوایی، دانش فناوری، مهارت‌های حرفه‌ای، مهارت‌های روانشناختی، مهارت‌های مدیریتی و غیره مورد توجه قرار گرفته و ارزیابی شود. لیکن از آنجا که در اکثر پژوهش‌های قبلی به برخی از شایستگی‌های فوق توجه شده و کمتر با نگاهی جامع و یکپارچه به شایستگی‌های مربیان مراکز پیش‌دبستانی برای تصدیق مربی‌گری در آن مراکز پرداخته شده است، لذا این پژوهش به تصویربرداری جامع شایستگی‌های مربیان پیش‌دبستانی متمرکز بوده و به اجرای پژوهش در این زمینه پرداخته است. همچنین براساس بررسی‌های صورت گرفته، مشخص شد که غالب تحقیقات پیشین براساس رویکردی تک‌بعدی انجام گرفته‌اند که موجب کاهش سطحی موضوع مورد بحث شده است، لذا ضرورت نگرشی جامع و نظام‌مند به موضوع شناسایی شایستگی‌های مربیان مراکز پیش‌دبستانی دارای اهمیت بوده و جالی خالی پژوهشی که بر تحلیل یافته‌های جامع و تفسیری تاکید کرده و نشان‌دهنده درک عمیق محقق در حوزه پژوهش مورد نظر باشد را نمایان می‌سازد. بنابراین در این پژوهش، از روش جامع فراترکیب برای شناسایی شایستگی‌های مربیان مراکز پیش‌دبستانی استفاده گردید.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

نهضت شایستگی^۱، عمری نزدیک به یک قرن دارد و افراد تاثیرگذار بسیاری در این حوزه در طول زمان منشا اثر بوده‌اند. در اواخر دهه ۱۹۵۰، رابرت وایت^۲ روانشناس، خصیصه‌های انسانی را به عنوان یک توانایی ارگانیزم جهت تعامل اثربخش با محیط توصیف کرد اما فردی که بیش از همه نامش با واژه شایستگی عجین شده است؛ دیوید کلارنس مک کللند^۳، نظریه‌پرداز روانشناسی دانشگاه و پدر رویکرد شایستگی آمریکا است که شایستگی را جایگزین نمره هوشی نمود (Makinezhad Esfahani, 2014).

شایستگی، محرک ویژگی‌ها و مهارت‌های برجسته یک فرد یا سازمان هست که منجر به بهتر عمل کردن در زمینه‌های شغلی و حرفه‌ای می‌شود (Giberson, 2015) و بر همین اساس، شایستگی‌های معلمان و مربیان را می‌توان شناخت‌ها، گرایش‌ها و مهارت‌هایی دانست که مربی با کسب آن‌ها می‌تواند در جریان تعلیم و تربیت به پرورش جسمی، عاطفی، اجتماعی و معنوی کودکان کمک کند (Redecker, 2018).

پژوهش‌های مختلفی به دانش، مهارت‌ها، رفتار، صفات و ارزش‌های مربیان به عنوان شایستگی‌های نیروی انسانی پرداخته‌اند و مدل‌های شایستگی مربیان، شایستگی‌های مورد نیاز افرادی که عهده‌دار تربیت کودکان هستند را تعریف می‌کند و معمولاً ترکیبی از صفات مورد انتظار مربی، ارزش‌هایی که مورد تاکید سازمان بوده و مربی می‌بایست، به آن‌ها پایبند باشد و نیز مهارت‌های فنی و کارکردی در حیطه

¹ competency

² Robert White

³ David Clarence McClelland

تخصصی مربی را شامل می‌شود. از جمله پژوهش‌های انجام شده در زمینه شایستگی‌های مربیان مراکز پیش دبستانی می‌توان به پژوهش‌های زیر اشاره نمود.

در پژوهشی (Fallah & et al, 2015) به این نتیجه رسیدند که مربیان مراکز پیش دبستانی برای داشتن کیفیت مناسب می‌بایست از شایستگی‌های آموزشی، هنری، رشد و توسعه، شناختی، مدیریتی، سلامتی کودک، حرفه‌ای، فناوری، ارتباطی، اجتماعی، شخصیتی/رفتاری، اخلاقی و فکری برخوردار باشند. (HasanAgaei, 2018) در پژوهش خود، مولفه‌های تدریس خلاقانه، دانش پداگوژیکی، دانش محتوای آموزشی، آشنایی با نظریه‌های دانشگاهی و ویژگیهای شخصیتی، توانایی کار با کودکان، تسلط بر دانش محتوایی خاص، توانایی‌های عمومی، توانایی مدیریت کلاس درس، خود ژرفنگری، رویکرد عاطفی و حمایتی و توانایی‌های شخصیتی را به عنوان شایستگی‌ها و صلاحیت‌های ضروری و اساسی برای مربیان مراکز پیش دبستانی ذکر کردند. نتایج پژوهش (Akhsh, 2017) نشان داد که مرتبط بودن رشته تحصیلی مربیان، داشتن مدرک کارشناسی، پذیرش و گزینش مناسب، حفظ احترام/منزلت/رضایت‌مندی و حقوق مربی، آشنایی با برنامه درسی دوره پیش دبستان، ارتباط سازنده با والدین و جامعه و کودکان، دارای اعتماد به نفس، ظاهر مناسب و آراسته، سلامت جسمی و روانی، قدرت بیان، علاقمند و با انگیزه، صبور، منصف، خلاق، پایبندی به اصول اخلاقی، مسئولیت‌پذیر، ایجاد محیطی امن و بدون تبعیض برای یادگیری کودکان از جمله شایستگی‌های اساسی برای مربیان دوره پیش دبستانی است. پژوهش (Mangione & Garcia, 2011) نشان داد که مربیان می‌بایست در حوزه‌های: یادگیری و توسعه کودک، مشاهده و ارزیابی کودک، تعامل و راهنمایی مثبت، آشنایی با محیط‌های آموزشی و برنامه درسی، تعامل با خانواده و جامعه، آشنایی با بهداشت/ایمنی و تغذیه کودک، حرفه‌گرایی، توسعه حرفه‌ای، رهبری آموزش ابتدایی، اداره کردن و مدیریت، آشنایی با چند فرهنگی و برابری، مستندسازی، توجه به نیازهای ویژه کودک، نظارت، توسعه دو زبانه شایستگی‌ها و صلاحیت‌های لازم را داشته باشند. (Fan & et al, 2016) در پژوهشی مولفه‌های حل مساله‌های آموزشی، رفتار عادلانه در برخورد با کودکان، ایجاد انگیزه یادگیری در کودکان، روحیه انعطاف‌پذیری، شاد، هوش و ذکاوت بالا، مدیریت و کنترل کلاس درس، گوش دادن، پذیرش دیدگاه‌های کودکان، شناخت استعدادها/کودکان، امنیت شخصی را به عنوان مولفه‌های اصلی و زیربنایی در شایستگی مربیان قلمداد کردند. (Pinya-Medina & et al, 2024) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که ایجاد روابط، ارائه حمایت عاطفی، به کارگیری ارتباطات غیرکلامی، تقویت مشارکت خانواده، مشاهده و مستندات آموزشی در سالهای اولیه از جمله شایستگی‌هایی هستند که مربیان مراکز پیش دبستانی در آینده باید به آن‌ها مجهز شوند.

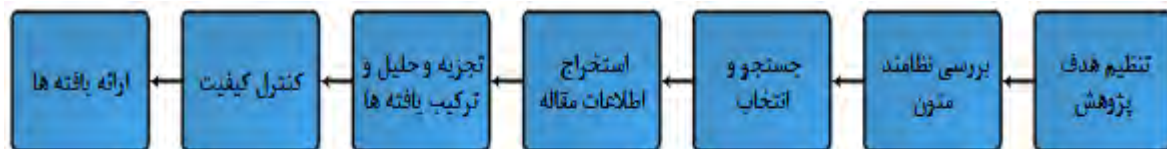
با توجه به پژوهش‌های ذکر شده، توجه و تمرکز به صلاحیت‌ها و شایستگی‌های عمومی و حرفه‌ای مربیان مراکز پیش دبستانی واقعیتی انکارناپذیر است؛ چرا که در فرایند تعلیم و تربیت، مربیان مراکز پیش دبستانی نقطه آغاز آموزش و پرورش هستند و به همین دلیل رکن اصلی و اساسی تعلیم و تربیت کودکان محسوب می‌شوند و می‌توان گفت دستیابی به اهداف سیستم آموزش و پرورش در مراحل و مقاطع بعدی، بدون وجود مربیانی برخوردار از شایستگی‌ها و صلاحیت‌های حرفه‌ای میسر نخواهد شد. اهمیت دوران کودکی و نقش حساس مربیان مراکز پیش دبستانی در تربیت کودکان، ضرورت بررسی صلاحیت‌ها و شایستگی‌های مربیان دوره پیش دبستانی را آشکار می‌سازد. با این حال، تاکنون چارچوب و الگوی جامعی برای شناسایی شایستگی‌ها و صلاحیت‌های مربیان برای ورود به مراکز پیش دبستانی طراحی نگردیده است. از این رو، پژوهش حاضر درصدد طراحی و تصویربرداری الگوی جامع و چند بعدی برای شایستگی‌های مربیان مراکز پیش دبستانی است.

روش‌شناسی پژوهش

برای انجام پژوهش حاضر از روش فراترکیب استفاده شده است، روش فراترکیب نوعی روش تحقیق است که برای ترجمه‌های تفسیری و یا ایجاد تئوری با بهره‌گیری از یکپارچگی و مقایسه یافته‌های مختلف استفاده می‌شود. هدف فراترکیب ایجاد تفسیری خلاقانه و یکپارچه از یافته‌های کیفی است. به طور کلی دو نگاه (رویکرد) بر فراترکیب حاکم است. رویکرد اول که یکپارچه کننده نام دارد، بر جمع‌آوری، گردآوری و یکپارچه کردن مطالعات پیشین تاکید دارد. این رویکرد نقاط مشابه یافته‌های مطالعات پیشین را شناسایی و آنها را براساس متغیرهایی با قابلیت اعتماد بالا یکپارچه می‌کند و نیز نتایجی از نوع روابط علی میان پدیده‌ها و همچنین قابلیت تعمیم‌پذیری یافته‌ها را به

دنیال دارد. رویکرد دوم که ترکیب تفسیری است بر تاویل و تفسیر مطالعات قبلی تاکید دارد. در این رویکرد، مقایسه و تفسیر با اهمیت است، به این دلیل که با استفاده از نوعی استقراء پیش‌بینی می‌کند که در شرایط مشابه چه اتفاقی ممکن است بیفتد و اینکه مقولات چطور به هم مربوط می‌شوند و یا با هم تعامل می‌کنند (Hejazi & et al, 2017; quoted from Homayeni Damirchi & et al, 2021) در مطالعه حاضر از رویکرد اول یعنی رویکرد فراترکیبی یکپارچه‌کننده استفاده شده است. برای دستیابی به هدف پژوهش از روش فراترکیب، مطابق با الگوی (Sandelowski & Barroso, 2007) استفاده شده است. این الگو شامل هفت مرحله است که خلاصه این مراحل در شکل شماره ۱ مشخص شده است.

شکل ۱. مراحل پیاده‌سازی روش فراترکیب

یافته‌های پژوهش

ارائه یافته‌های منسجم و یکپارچه در تجزیه و تحلیل کیفی، به خصوص در پژوهش حاضر مستلزم ارائه روند تولید نتایج مبتنی بر روش فراترکیب منتخب است. لذا یافته‌های هر مرحله، مطابق با مدل ساندولوسکی و باروسو (۲۰۰۷) در هفت گام زیر ارائه می‌گردد:

مرحله اول: تنظیم هدف (سوال) پژوهش

برای تنظیم و دستیابی به سوال اساسی پژوهش معیارهای مختلفی مانند چه کسی (جامعه مورد مطالعه)، چه چیزی، چه زمانی (بازه زمانی) و چگونه روش مورد استفاده قرار می‌گیرد. بر این اساس، در پژوهش حاضر، سوال اساسی این است که: شایستگی‌های مربیان مراکز پیش‌دبستانی کدامند؟

مرحله دوم: بررسی نظامند متون

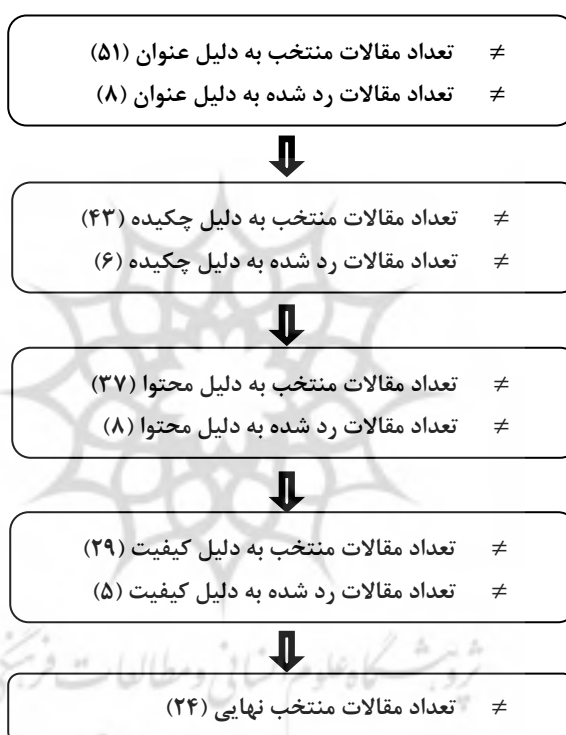
در این مرحله، برای گردآوری داده‌های پژوهش از داده‌های اولیه به نام اسناد و مدارک گذشته استفاده شده است. جامعه آماری این مطالعه شامل پژوهش‌هایی است که به موضوع شایستگی‌های مربیان مراکز پیش‌دبستانی پرداخته‌اند. لذا، برای گردآوری داده‌های پژوهش، در جریان مطالعه و در مرحله نخست، پژوهش‌های انجام شده با کلیدواژه‌های شایستگی‌های مربیان مهدکودک، شایستگی‌های مربیان مراکز پیش‌دبستانی و شایستگی‌های مربیان کودکستان از سال ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۵ در مراکز پایگاه اطلاعات علمی داخلی (ایراندک، مگیران، سیویلیکا، نورمگز، پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی، پایگاه اطلاعاتی نشریات کشور، مقالات علمی همایش‌های کشور و پرتال جامع انسانی) و پایگاه‌های استنادی و اطلاعاتی معتبر خارجی (Sage, Springer, Scopus, Google Scholar, Science Direct, Eric) و چند پایگاه علمی دیگر مورد بررسی قرار گرفتند. از بین مقالات مورد بررسی تعداد ۲۴ مقاله مرتبط انتخاب شدند.

مرحله سوم: جستجو و انتخاب مقاله‌های مناسب

در ابتدای فرایند جستجو و مشخص شدن این که آیا متون با سوال تحقیق متناسب می‌باشند یا خیر و به منظور رسیدن به این هدف، مجموعه مطالعات منتخب چندین بار مورد بازبینی قرار گرفت و در هر مرحله مقالات و متونی که با موضوع پژوهش همخوانی نداشتند حذف شدند که در نهایت به تعداد مقالات محدودی اکتفا شد. به محض اینکه مقالات برای تناسب با پارامترهای مطالعه بررسی شد در قدم بعد کیفیت روش‌شناختی مطالعه‌ها ارزیابی شد. هدف از این گام حذف مقاله‌هایی بود که به یافته‌های ارائه شده آنها اعتمادی نبود. بنابراین برنامه مهارت‌های ارزیابی حیاتی، ابزاری که معمولاً برای ارزیابی کیفیت مطالعه‌های اولیه پژوهش کیفی استفاده می‌شود. برنامه CASP شامل ده سوال است که به محقق کمک می‌کند تا مفهوم تحقیق کیفی را دریابد. این ابزار به محقق کمک می‌کند تا دقت و اعتبار و اهمیت مطالعه‌های کیفی تحقیق را مشخص کند. این سوالات بر موارد زیر تمرکز دارد: ۱- اهداف تحقیق، ۲- منطق روش، ۳- طرح

تحقیق، ۴- روش نمونه‌برداری، ۵- جمع‌آوری داده‌ها، ۶- انعکاس‌پذیری که شامل رابطه بین محقق و شرکت‌کنندگان می‌باشد، ۷- ملاحظات اخلاقی، ۸- دقت تجزیه و تحلیل داده‌ها، ۹- بیان واضح و روشن یافته‌ها و ۱۰- ارزش پژوهش. در این مرحله پژوهشگر به هر کدام از سوالات یک امتیاز کمی از ۱ تا ۵ می‌دهد و سپس یک فرم ایجاد می‌کند. بنابراین او می‌تواند امتیازاتی را که به هر مقاله می‌دهد جمع کند و به آسانی و به اجمال مجموعه مقالات را بررسی کرده و نتایج ارزیابی را ببیند. براساس مقیاس ۵۰ امتیازی برنامه مهارت‌های ارزیابی حیاتی، پژوهشگر سیستم امتیازبندی زیر را مطرح می‌کند. عالی (۵۰-۴۰)، خیلی خوب (۴۰-۳۱)، خوب (۳۰-۲۱)، متوسط (۲۰-۱۱) و ضعیف (۱۰-۰). براساس امتیازهای داده شده به هر مقاله منتخب، مقالاتی که امتیازات آن‌ها ۲۵ و بالاتر شود به لحاظ کیفی تأیید و باقی مقالات حذف می‌شوند. در این پژوهش حداقل امتیاز داده شده ۳۳ و حداکثر امتیاز داده شده ۴۶ بوده است. در نتیجه در پژوهش حاضر براساس فرایند ارزیابی، پژوهشگران از میان ۵۱ مقاله، ۲۷ مقاله را حذف کرده و در نهایت ۲۴ مقاله را برای تجزیه و تحلیل اطلاعات انتخاب کردند. این روند در شکل ۲ نشان داده شده است.

شکل ۲. فرایند بازمیابی و انتخاب منابع مرتبط

مرحله چهارم: استخراج اطلاعات مقالات

در این مرحله، محتوای مقالات توسط پژوهشگران مورد بررسی قرار گرفت و اطلاعات پژوهش‌های انجام شده در حوزه شایستگی‌های مربیان مراکز پیش دبستانی در جدول شماره ۱ دسته‌بندی شده‌اند. این جدول براساس کد مقاله، پژوهشگر/پژوهشگران به همراه سال مقاله، عنوان مقاله و شایستگی‌های کلیدی اشاره شده تنظیم شده است.

جدول ۱. پژوهش‌های انجام شده در حوزه شایستگی‌های مربیان مراکز پیش دبستانی

کد مقاله	پژوهشگر-پژوهشگران (سال)	عنوان مقاله	شایستگی‌های اشاره شده
کد ۱	فلاح و همکاران (۱۳۹۴)	شناسایی صلاحیت‌های حرفه‌ای مربیان دوره پیش دبستانی	شایستگی‌های آموزشی، هنری، رشد و توسعه، شناختی، مدیریتی، سلامتی کودک، حرفه‌ای، فناوری، ارتباطی، اجتماعی، شخصیتی/رفتاری، اخلاقی، فکری
کد ۲	زارعی و همکاران	مری پیش دبستانی: چه کسی؟ با چه ویژگی‌های فردی (شامل) مهارت زبانی، مهارت اجتماعی، ظاهر متناسب و آراسته،	

علاقه و مهربانی، تحصیلات متناسب، مهارت کلاس‌داری همراه با صبر و حوصله، اعتماد به نفس و احساس مسئولیت، مهارت حرکتی، توانمندی‌های تخصصی (شامل) دانش، شناخت خود و شناخت کودک، شناخت اهداف پیش دبستانی، مهارت زبانی و زبان آموزی، شناخت انواع بازی‌ها، خلاقیت، تجربه، شناخت روش‌های تدریس و تربیتی.	مشخصاتی؟	(۱۳۹۵)
شایستگی‌های هویت ملی/مذهبی، اخلاق حرفه‌ای، ارتباطی، سلامتی و ایمنی کودک، مدیریتی و اجتماعی، جسمانی/روانی، رشد و توسعه کودک، فرهنگ زیست‌محیطی، هنری، فناوری.	بررسی وضعیت موجود صلاحیت حرفه‌ای مربیان پیش دبستانی براساس شاخص‌های مصوب آموزش و پرورش در شهرستان تیران و کرون	میرزایی (۱۳۹۵)
آموزشی، علمی، شخصیتی، اجتماعی، فکری، مدیریتی، اخلاقی، فناوری	بررسی وضعیت موجود صلاحیت‌های حرفه‌ای عمومی مربیان پیش‌دبستانی و مقایسه با وضع مطلوب	موسوی، عبدالحسینی (۱۳۹۵)
توسعه حرفه‌ای، آموزشی، طراحی محیط فیزیکی - عاطفی، فناوری، مدیریتی، اخلاقی، حقوقی و اجتماعی	شناسایی و مقایسه تطبیقی صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان پیش دبستانی ایران و هند	حیدری‌نیا و اختیاری صادق (۱۳۹۶)
مولفه‌های تدریس خلاقانه، دانش پداگوژیکی، دانش محتوای آموزشی، آشنایی با نظریه‌های دانشگاهی و ویژگی‌های شخصیتی، توانایی کار با کودکان، تسلط بر دانش محتوایی خاص، توانایی‌های عمومی، توانایی مدیریت کلاس درس، خود ژرفنگری، رویکرد عاطفی و حمایتی و توانایی‌های شخصیتی.	شناسایی مولفه‌های مربی اثربخش در آموزش و پرورش پیش دبستانی	حسن آقایی (۱۳۹۷)
آموزش تفکر انتقادی به کودکان و شیوه‌های آن (قصه‌گویی و طرح سوال از آن، بحث و گفتگو با کودکان، نقاشی، بازی، نمایش و پخش فیلم)	شناخت مربیان پیش دبستانی از مهارت تفکر انتقادی	مهدوی و همکاران (۱۳۹۷)
مرتبط بودن رشته تحصیلی مربیان، داشتن مدرک کارشناسی، پذیرش و گزینش مناسب، حفظ احترام/منزلت/رضایت‌مندی و حقوق مربی، آشنایی با برنامه درسی دوره پیش دبستان، ارتباط سازنده با والدین و جامعه و کودکان، دارای اعتماد به نفس، ظاهر مناسب و آراسته، سلامت جسمی و روانی، قدرت بیان، علاقمند و با انگیزه، صبور، منطقی، خلاق، پایبندی به اصول اخلاقی، مسئولیت‌پذیر، ایجاد محیطی امن و بدون تبعیض برای یادگیری کودکان	طراحی و اعتباربخشی برنامه درسی دوره پیش از دبستان	آخش (۱۳۹۶)
تعیین و تعریف اهداف، انتخاب و سازماندهی محتوا، انتخاب الگوهای یاددهی - یادگیری، ارزشیابی.	شناسایی صلاحیت‌های حرفه‌ای مربیان پیش دبستانی در فرایند برنامه‌ریزی درسی	پارسا و همکاران (۱۳۹۹)
ارتباطی، هنری، شخصی، مشاهده، درک و ارزیابی دانش‌آموزان، آماده‌سازی محیط یادگیری و برنامه‌ریزی درسی، اجرا و مدیریت برنامه، مهارت‌های معنوی، آموزش به والدین.	تدوین الگوی مفهومی صلاحیت‌های حرفه‌ای مربیان پیش دبستان ایران براساس رویکرد والدورف	فولادی (۱۴۰۰)
بعد اول) مدیریت منابع انسانی با مولفه‌های (آموزش و تربیت نیروی انسانی، شایستگی‌های حرفه‌ای، گروه‌های تخصصی، ارزیابی عملکرد)؛ بعد دوم) برنامه درسی با مولفه‌های (اهداف آموزشی، برنامه‌ریزی آموزشی و فرهنگی، ارزشیابی از پیشرفت کودکان)؛ بعد سوم) ساختاری-ارتباطی با مولفه‌های (راهبرد، مشارکت اولیا، پژوهش، وظایف هیئت مدیره).	ارائه الگوی مفهومی مدارس کسب و کار برای نظام پیش دبستانی ایران	افتخاری و نادی (۱۴۰۰)
دانش مربیان، ویژگی‌های شخصیتی مربیان، توانایی‌های مربیان، مهارت‌های مربیان	شایستگی‌های مربیان مهدهای کودک	ولی‌زاده (۱۴۰۰)
ارتباطی، هنری، شخصی، مشاهده، درک و ارزیابی دانش‌آموزان، آماده‌سازی محیط یادگیری و برنامه‌ریزی درسی، اجرا و مدیریت برنامه، مهارت‌های معنوی، آموزش به والدین.	تدوین الگویی برای برنامه صلاحیت حرفه‌ای مربیان پیش دبستانی ایرانی براساس الگوی آموزشی والدورف	رحیمی و فولادی (۱۴۰۰)
شایستگی‌های دانش (تحصیلات دانشگاهی در زمینه رشته پیش دبستانی، آشنایی با روش‌های نوین تربیتی در سنین کودکی، آشنایی با مباحث روانشناسی و مشاوره کودکان، آشنایی با قوانین حقوقی کودکان، دانش روشهای آموزشی در سطح بین‌المللی)؛ شایستگی‌های نگرش (نگرش مثبت به آموزش و پرورش کودکان، علاقه و انگیزه کافی کار با کودکان)؛ شایستگی‌های مهارت (بکارگیری اصول	مروری بر شایستگی‌های مربیان در جریان آموزش و یادگیری کودکان	طاهری و همکاران (۱۴۰۰)

روانشناسی در ارتباط با کودکان، بکارگیری اصول و روشهای آموزشی مناسب با تفاوت‌های فردی کودکان، مهارت لازم در خصوص استفاده از سبک‌های مختلف هنری، توانمندی در استفاده از فناوری نوین آموزشی، توانمندی در مدیریت کلاس‌های درس، توانایی شناخت استعدادها و علایق کودکان)			
یادگیری و توسعه کودک، مشاهده و ارزیابی کودک، تعامل و راهنمایی مثبت، آشنایی با محیط‌های آموزشی و برنامه درسی، تعامل با خانواده و جامعه، آشنایی با بهداشت/ایمنی و تغذیه کودک، حرفه‌گرایی، توسعه حرفه‌ای، رهبری آموزش ابتدایی، اداره کردن و مدیریت، آشنایی با چند فرهنگی و برابری، مستندسازی، توجه به نیازهای ویژه کودک، نظارت، توسعه دو زبانه	شایستگی‌های مربی دوران کودکی کالیفرنیا	Mangione & Garcia, 2011	کد ۱۵
شایستگی‌های پایه، توانایی در هنر، ویژگی‌های فردی، زبان مهارت، توانایی کمی، دانش جهانی، آماده سازی محیط آموزشی.	مقیاس صلاحیت برای معلمان دوران کودکی	Kucukturan, 2011	کد ۱۶
عاطفی-اجتماعی، توسعه مهارت‌های بین فردی، توسعه مهارت‌های یادگیری، ایجاد اعتماد به نفس و انگیزه، افزایش ظرفیت یادگیری، کار گروهی، گوش دادن، ماندگاری در کار، پیروی از دستورالعمل‌ها	دانش و ادراک مربیان مهدکودک از مهارت‌های مرتبط با یادگیری اولیه و رابطه آن با پیشرفت تحصیلی	Powell, 2012	کد ۱۷
درک علم ریاضی، زبان، ادبیات، هنر، برخورد صبورانه و مهربانانه، رعایت ارزش‌های اخلاقی، مهارت کامپیوتری و تکنولوژی	مهارت‌های آموزشی مورد نیاز برای معلمان مهد کودکها در اردن	Abdul-haq, 2014	کد ۱۸
حل مساله‌های آموزشی، رفتار عادلانه در برخورد با کودکان، ایجاد انگیزه یادگیری در کودکان، روحیه انعطاف‌پذیری، شاد، هوش و ذکاوت بالا، مدیریت و کنترل کلاس درس، گوش دادن، پذیرش دیدگاه‌های کودکان، شناخت استعدادها	مهدکودک‌ها و معلمان چینی در زمان اصلاحات به چه دانش و مهارت‌هایی نیاز دارند: دیدگاه مدیران؟	Fan & et al, 2016	کد ۱۹
توسعه و یادگیری کودک در محتوا، مشارکت خانواده و مربی و ارتباطات با جامعه، مشاهده و مستندسازی و ارزیابی کودک، بکارگیری شیوه‌های آموزشی مناسب از نظر فرهنگی و زبانی، دانش و بکارگیری آن، ادغام محتوای علمی در برنامه درسی دوران کودکی، حرفه‌گرایی	استانداردهای حرفه‌ای و شایستگی برای مربیان دوران کودکی	National Association For the Education of Young Children, 2019	کد ۲۰
شایستگی‌های علمی، اجتماعی، روش شناختی، شخصی	صلاحیت‌های معلم در آموزش در دوران کودکی و آموزش فراگیر: طراحی و اعتبارسنجی یک پرسشنامه	Rodríguez & et al, 2020	کد ۲۱
محتوا، فناوری، خلق دانش، ارتباطات و خلاقیت.	توسعه شایستگی معلمان دوران کودکی در قرن ۲۱	Suebsing & et al, 2023	کد ۲۲
ایجاد روابط، ارائه حمایت عاطفی، به کارگیری ارتباطات غیرکلامی، تقویت مشارکت خانواده، مشاهده و مستندات آموزشی در سالهای اولیه	مربیان دوران کودکی برای آینده چه شایستگی‌هایی باید داشته باشند؟ رویکرد قضاوت کارشناسانه	Pinya-Medina & et al, 2024	کد ۲۳
آشنایی با فناوری‌های دیجیتال، جرأت امتحان فناوری‌های دیجیتال، استفاده از فناوری‌های دیجیتال، رویکردی انتقادی نسبت به فناوری‌های دیجیتال، داشتن صلاحیت رسانه ای اخلاقی، داشتن مهارت‌های حل مسئله، تولید کننده و نه صرفاً مصرف کننده فناوری‌های دیجیتال	چارچوب صلاحیت دیجیتالی کافی در آموزش دوران کودکی	Masoumi & Bourbour, 2024	کد ۲۴

مرحله پنجم: تجزیه و تحلیل و ترکیب یافته‌های کیفی

در مرحله تجزیه و تحلیل پژوهشگر موضوعاتی را جستجو می‌کند که در میان مطالعه‌های موجود در فراترکیب پدیدار شده‌اند و به محض شناسایی و مشخص شدن موضوع، پژوهشگر به طبقه‌بندی می‌پردازد که موضوع را به بهترین شکل توصیف کند. در این پژوهش ابتدا تمام کدهای استخراج شده از مطالعه‌ها به عنوان شناسه در نظر گرفته شده و سپس با در نظر گرفتن معنای هر یک از آن‌ها، شناسه‌ها در مفهومی مشابه تعریف شد؛ در نهایت مفاهیم مشابه در مقولات تبیین‌کننده دسته‌بندی گردید تا به این ترتیب شایستگی‌های مربیان مراکز پیش دبستانی در قالب مولفه‌ها و ابعاد اصلی شناسایی شوند که در جدول شماره ۲ آورده شده است.

جدول ۲. مقوله‌بندی شایستگی‌های مربیان مراکز پیش دبستانی

تعداد فراوانی کدها	مضامین پایه و کد مقالات مرتبط با مضمون	مضامین سازنده	مضامین فراگیر
۲۲	شایستگی‌های آموزشی (۱)، دانش مربیان، دانش و علم تخصصی، شناخت روش‌های تدریس و تربیتی (۲)، رشد و توسعه آموزشی و پرورشی کودک (۳)، دانش آموزشی و علمی (۴)، دانش آموزشی (۵)، تسلط بر دانش محتوایی خاص، آشنایی با نظریه‌های دانشگاهی (۶)، آموزش تفکر انتقادی به کودکان (۷)، آشنایی با برنامه درسی دوره پیش دبستان (۸)، تعیین و تعریف اهداف آموزشی، انتخاب و سازماندهی محتوا، انتخاب الگوهای یاددهی-یادگیری، ارزشیابی (۹)، مشاهده، درک و ارزیابی دانش‌آموزان، آماده‌سازی برنامه‌ریزی درسی (۱۰ و ۱۳)، آموزش و تربیت نیروی انسانی، اهداف آموزشی، برنامه‌ریزی آموزشی، ارزشیابی از پیشرفت کودکان (۱۱)، دانش مربیان (۱۲)، آشنایی با روش‌های نوین تربیتی در سنین کودکی، دانش روش‌های آموزشی در سطح بین‌الملل، بکارگیری اصول و روش‌های آموزشی مناسب با تفاوت‌های فردی کودکان (۱۴)، یادگیری و توسعه کودک، مشاهده و ارزیابی کودک، آشنایی با برنامه درسی (۱۵)، توانایی کمی، دانش جهانی، آماده سازی محیط آموزشی (۱۶)، توسعه مهارت‌های یادگیری، افزایش ظرفیت یادگیری (۱۷)، درک علم ریاضی، زبان، ادبیات، هنر (۱۸)، حل مسأله‌های آموزشی (۱۹)، توسعه و یادگیری کودک در محتوا، بکارگیری شیوه‌های آموزشی مناسب از نظر فرهنگی و زبانی، دانش و بکارگیری آن، ادغام محتوای علمی در برنامه درسی دوران کودکی (۲۰)، شایستگی‌های علمی و روش شناختی (۲۱)، تسلط بر محتوای آموزشی (۲۲)، مشاهده و مستندات آموزشی در سالهای اولیه (۲۳).	شایستگی‌های آموزشی و تربیتی	شایستگی‌های علمی، حرفه‌ای و فناورانه
۱۱	شایستگی‌های حرفه‌ای و رشد و توسعه (۱)، مهارت کلاس‌داری همراه با صبر و حوصله (۲)، توسعه حرفه‌ای (۵)، تدریس خلاقانه (۶)، شایستگی‌های حرفه‌ای، پژوهش (۱۱)، مهارت‌های مربیان (۱۲)، توسعه حرفه‌ای (۱۵)، ماندگاری در کار، پیروی از دستورالعمل‌ها (۱۷)، حرفه‌گرایی (۲۰)، خلق دانش (۲۲)، داشتن مهارت‌های حل مسئله (۲۴).	شایستگی‌های حرفه‌ای و مهارتی	
۷	شایستگی‌های فناوری (۳، ۴، ۵ و ۲۲)، توانمندی در استفاده از فناوری نوین آموزشی (۱۴)، مهارت‌های کامپیوتری و تکنولوژی (۱۸)، فناوری، آشنایی با فناوری‌های دیجیتال، جرأت امتحان فناوری‌های دیجیتال، استفاده از فناوری‌های دیجیتال، رویکردی انتقادی نسبت به فناوری‌های دیجیتال، داشتن صلاحیت رسانه‌ای اخلاقی، تولید کننده و نه صرفاً مصرف کننده فناوری‌های دیجیتال (۲۴).	شایستگی‌های تکنولوژیکی و دیجیتالی	
۱۰	اهمیت به سلامتی و ایمنی کودک (۱ و ۳)، شناخت فرهنگ زیست‌محیطی (۳)، طراحی محیط عاطفی (۵)، داشتن رویکرد عاطفی-حمایتی (۶)، آموزش به والدین (۱۰ و ۱۳)، آشنایی با قوانین حقوقی کودکان (۵ و ۱۴)، آشنایی با بهداشت/ایمنی و تغذیه کودک، توجه به نیازهای ویژه کودک (۱۵)، ارائه حمایت عاطفی (۱۷ و ۲۳).	شایستگی‌های حمایتی و مراقبتی	
۹	شایستگی اخلاقی (۱، ۴ و ۵)، اخلاق حرفه‌ای (۳)، پایبندی به اصول اخلاقی، ایجاد محیطی بدون تبعیض برای یادگیری کودکان (۸)، مهارت‌های معنوی (۱۰ و ۱۳)، رعایت ارزش‌های اخلاقی (۱۸)، رفتار عادلانه در برخورد با کودکان (۱۹).	شایستگی‌های اخلاقی و معنوی	
۸	تحصیلات متناسب، شناخت اهداف پیش دبستانی، مهارت حرکتی و زبانی و زبان‌آموزی، شناخت انواع بازی‌ها، تجربه (۲)، شایستگی‌های هویت ملی/مذهبی، سلامتی جسمی و روانی (۳)، دانش پداگوژیکی، توانایی کار با کودکان، توانایی‌های عمومی (۶)، مرتبط بودن رشته تحصیلی مربیان، داشتن مدرک کارشناسی، پذیرش و گزینش مناسب، حفظ احترام/منزلت/رضایت‌مندی و حقوق مربی، آشنایی با برنامه درسی دوره پیش دبستان (۸)، تحصیلات دانشگاهی در زمینه پیش دبستانی (۱۴)، آشنایی با محیط‌های آموزشی و برنامه درسی، آشنایی با چند فرهنگی و برابری (۱۵)، شایستگی‌های پایه (۱۶)، امنیت شخصی و مالی (۱۹).	شایستگی‌های ورودی	شایستگی‌های پایه‌ای

۱۰	شناخت خود و شناخت کودک (۲)، ایجاد محیطی امن برای یادگیری کودکان (۸)، آماده سازی محیط یادگیری (۱۰ و ۱۳)، مشاهده، درک و ارزیابی دانش آموزان (۱۰ و ۱۳)، آشنایی با مباحث روانشناسی و مشاوره، توانایی شناخت استعدادها و علایق کودکان (۱۴)، مشاهده و ارزیابی کودک (۱۵ و ۲۰)، آماده‌سازی محیط آموزشی (۱۶)، ایجاد اعتماد به نفس و انگیزه یادگیری در کودکان (۱۷)، شناخت استعدادهای کودکان (۱۹)	شایستگی‌های روانشناختی	شایستگی‌های روانشناختی - محیطی
۸	شایستگی‌های هنری (۱، ۳، ۱۰، ۱۳)، طراحی محیط فیزیکی (۵)، مهارت لازم در خصوص استفاده از سبک‌های مختلف هنری (۱۴)، توانایی در کارهای هنری (۱۶ و ۱۸)	شایستگی‌های هنری - محیطی	
۱۴	ویژگی‌های شخصیتی/رفتاری، فکری و شناختی (۱ و ۴)، خلاقیت، ظاهر متناسب و آراسته، علاقه و مهربانی، اعتماد به نفس، احساس مسئولیت (۲)، خودرئف‌نگری (۶)، دارای اعتماد به نفس، ظاهر مناسب و آراسته، سلامت جسمی و روانی، قدرت بیان، علاقمند و با انگیزه، صبور، منعطف، خلاق (۸)، ویژگی‌های شخصی (۱۰ و ۱۳)، نگرش مثبت به آموزش و پرورش کودکان، علاقه و انگیزه کافی کار با کودکان (۱۴)، ویژگی‌های فردی (۱۶)، گوش دادن (۱۷)، برخورد صبورانه و مهربانانه (۱۸)، روحیه انعطاف‌پذیری، شاد، هوش و ذکاوت بالا، مدیریت و کنترل کلاس درس، گوش دادن (۱۹)، شایستگی‌های شخصی (۲۱)، خلاقیت (۲۲).	شایستگی‌های فردی و شخصیتی	شایستگی‌های فردی، اجتماعی و سازمانی
۱۷	مهارت‌های ارتباطی و اجتماعی (۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۱۰، ۱۳، ۲۱، ۲۲)، ارتباط سازنده با والدین و جامعه و کودکان (۸)، برنامه‌ریزی فرهنگی، مشارکت اولیاء (۱۱)، بکارگیری اصول روانشناسی در ارتباط با کودکان (۱۴)، تعامل و راهنمایی مثبت، تعامل با خانواده و جامعه (۱۵)، توسعه مهارت‌های بین فردی و کار گروهی (۱۷)، پذیرش دیدگاه‌های کودکان (۱۹)، مشارکت خانواده و مربی و ارتباطات با جامعه (۲۰)، ارتباطات و ایجاد روابط، بکارگیری ارتباطات غیر کلامی، تقویت مشارکت خانواده (۲۳).	شایستگی‌های ارتباطی و اجتماعی	
۱۱	شایستگی‌های مدیریتی (۱، ۳، ۴ و ۵)، توانایی مدیریت کلاس درس (۶)، اجرا و مدیریت برنامه (۱۰ و ۱۳)، مدیریت منابع انسانی، همکاری در هیئت امناء (۱۱)، توانمندی در مدیریت کلاس‌های درس (۱۴)، رهبری آموزشی ابتدایی، اداره کردن و مدیریت، نظارت (۱۵)، مدیریت و کنترل کلاس درس (۱۹).	شایستگی‌های رهبری و مدیریتی	

مرحله ششم: کنترل کیفیت

در این پژوهش، به منظور اعتماد یا اطمینان‌پذیری یافته‌ها، مقالات پژوهشی براساس ابزار برنامه مهارت‌های ارزیابی حیاتی مورد ارزیابی قرار گرفتند و فقط مقالاتی که امتیاز بالایی داشتند برای مراحل بعدی انتخاب شدند. همچنین برای تأمین اعتبار یا باورپذیری پژوهش از روش‌های بازبینی توسط همکاران و ممیزی بیرونی نیز استفاده گردید. برای محاسبه پایایی با روش توافق درون موضوعی دو کدگذار، از یکی از اعضای هیئت علمی دانشگاه که سابقه آشنایی با تحلیل مضمون داشت درخواست شد تا به عنوان کدگذار ثانویه در پژوهش مشارکت کند و در ادامه پژوهشگر به همراه این همکار پژوهش، متون را کدگذاری کرد و درصد توافق درون موضوعی که به عنوان شاخص پایایی تحلیل به کار می‌رود مقدار ۷۶٪ حاصل شد که در فرمول زیر و جدول شماره ۳ مشخص شده است.

$$\text{تعداد توافقات } d = \frac{\text{تعداد کل کدها}}{100} \times 100$$

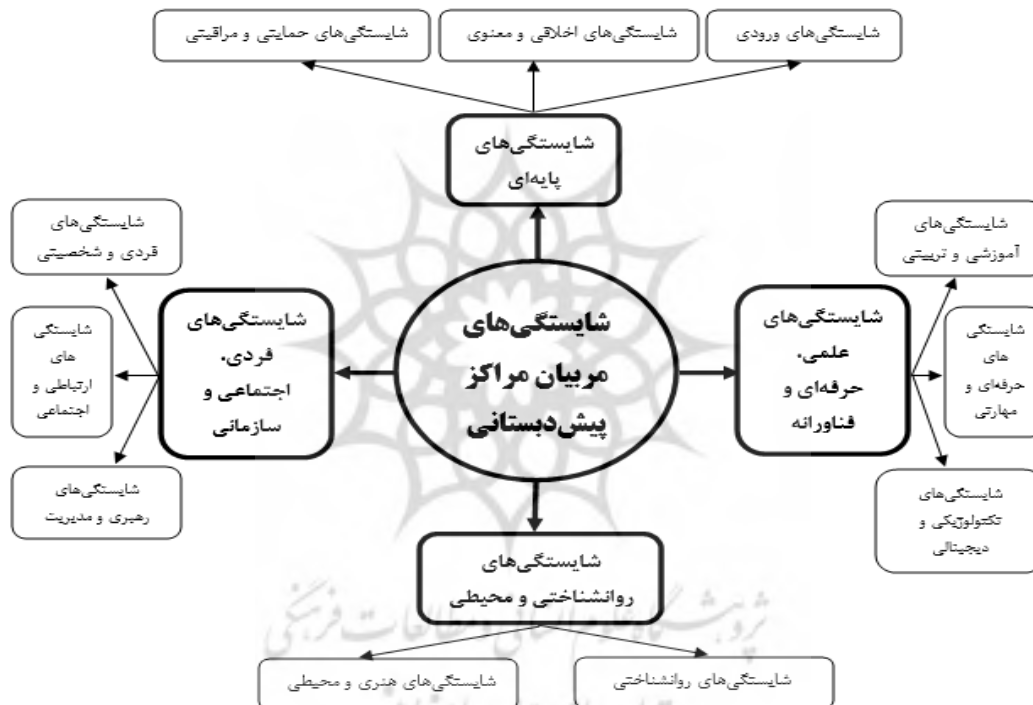
همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود تعداد کل کدها که توسط محقق و همکار پژوهشی به ثبت رسیده است برابر ۲۵۸ و تعداد کل توافقات بین این کدها برابر ۹۸ است. پایایی بین دو کدگذار برای مطالعات انجام گرفته در این تحقیق با استفاده از فرمول ذکر شده برابر ۷۶ درصد است. با توجه به اینکه این میزان پایایی بیشتر از ۶۰ درصد است، قابلیت اعتماد کدگذاری‌ها مورد تأیید بوده و می‌توان ادعا کرد که میزان پایایی این پژوهش مناسب می‌باشد.

جدول ۳. محاسبه پایایی بین دو کدگذار

مجموع کدها در دو مرحله	تعداد کدهای مورد توافق	پایایی بین دو کدگذار (درصد)
۲۵۸	۹۸	٪ ۷۶

مرحله هفتم: ارائه یافته‌ها

در گام نهایی فرایند فراترکیب، یافته‌های حاصل از مراحل پیشین ارائه می‌گردد. در این مرحله یافته‌های حاصل از مراحل قبل در قالب یک الگوی مفهومی ارائه می‌شود. در پژوهش حاضر، براساس تجزیه و تحلیل داده‌ها، ۴ بعد و ۱۱ مولفه شناسایی شد. الگوی مفهومی شایستگی‌های مربیان مراکز پیش دبستانی در شکل ۳ ارائه گردیده است. الگوی زیر در حقیقت اجماع نظریات و یافته‌های مطرح شده در مقالات و پژوهش‌های مورد تایید سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۵ در قالب یک مجموعه واحد است که دیدگاه جامع و کل‌گرایانه‌ای را نسبت به شایستگی‌های مربیان مراکز پیش دبستانی ارائه می‌نماید.

شکل ۳. الگوی مفهومی شایستگی‌های مربیان مراکز پیش دبستانی

بحث و نتیجه‌گیری

مراکز پیش دبستانی، مسئول مراقبت و یاددهی-یادگیری کودکان در ابعاد مختلف زیستی، روانی، شناختی و اجتماعی بوده و مربیان آن مراکز به عنوان اساسی‌ترین عنصر و رکن، نقش الگو، مربی و راهنمایی کودکان را بر عهده دارند و فرایند تعلیم و تربیت را هدایت می‌کنند. کودکان امروز با داشتن ذهنی پذیرا و آماده رشد و تربیت، مثل مزرعه‌ای می‌مانند در دست باغبانان تعلیم و تربیت که ثمره عملکرد امروز این باغبانان، فردای کودکان خواهد بود. لذا میزان شایستگی، کارآمدی، اثربخشی، علاقه‌مندی، صلاحیت و تسلط حرفه‌ای مربیان مراکز پیش دبستانی به عنوان باغبانان تعلیم و تربیت، تعیین کننده فرایند تعلیم و تربیت در دوره پیش دبستانی است که نشان‌دهنده ضرورت این دوره بوده و در پژوهش‌های (Estes, 2015)، (OECD, 2014)، (Talaa'ee & Bozorg, 2015) و (Akhash, 2017) بر اهمیت آن تاکید شده است. بر همین اساس و با توجه به اهمیت و ضرورت شایستگی‌های مربیان مراکز پیش دبستانی، در این پژوهش سعی

شد با استفاده از رویکرد کیفی فراترکیب و با نگاهی عمیق و جامع، شایستگی‌های چند بعدی مربیان مراکز پیش دبستانی مورد شناسایی قرار گیرد. از این رو، یافته‌های پژوهش حاضر، شایستگی‌های مربیان مراکز پیش دبستانی را در چهار بُعد و یازده مولفه کلیدی شناسایی نمود که در ادامه توضیح داده شده‌اند.

– **شایستگی‌های پایه‌ای:** این بُعد شامل سه مولفه کلیدی: شایستگی‌های ورودی، شایستگی‌های اخلاقی و معنوی، و شایستگی‌های حمایتی و مراقبتی است. در تبیین شایستگی‌های پایه‌ای می‌توان گفت که مربیان دوره پیش دبستانی می‌بایست شرایط ورود به دوره از قبیل: سلامت جسمی و روانی، گزینش و تحصیلات مناسب، توانایی‌های عمومی، رشته تحصیلی مرتبط، آشنایی با کودکان و محیط‌های آموزشی، و دانش پداگوژیکی را دارا باشند. به عبارتی شایستگی‌های ورودی و دانش پداگوژیکی به مربیان این توانایی را می‌دهد که با شناخت و تسلط بر شیوه‌های روش‌شناختی مبتنی بر دوره پیش دبستانی، محتوای درسی را به شکلی مؤثر ارائه دهند و یادگیری دانش‌آموزان را به شیوه‌ای جامع و همه‌جانبه پشتیبانی کنند. همچنین این شناخت که حاصل دانش پداگوژیکی مربیان است، موجبات بروز رفتار عادلانه، بدون تبعیض و اخلاقی در ارتباط با کودکان را فراهم کرده و در نتیجه سبب ایجاد محیط و فضای ایمن و سالم در راستای مراقبت و حمایت از کودکان از طرف مربیان خواهد شد. یافته‌های این بخش از پژوهش حاضر با نتایج یافته‌های (Fallah & et al, 2015؛ Mirzaei, 2017؛ Fooladi, 2021؛ Mangione & Garcia, 2011؛ Fan & et al, 2016) همسو و هماهنگ است.

– **شایستگی‌های علمی، حرفه‌ای و فناورانه:** این بُعد شامل سه مولفه کلیدی: شایستگی‌های آموزشی و تربیتی، شایستگی‌های حرفه‌ای و مهارتی، و شایستگی‌های تکنولوژیکی و دیجیتالی است. این شایستگی‌ها جزء اصلی‌ترین شایستگی‌های مربیان بوده و کیفیت آن‌ها در اکثر مراکز آموزشی براساس همین شایستگی‌های علمی، حرفه‌ای و فناوری سنجیده می‌شود. در واقع براساس این بعد از شایستگی‌ها، مربیان رکن اصلی و زیربنایی فرایند یاددهی و یادگیری در دوره‌های پیش دبستانی هستند که نقش انکاناپذیری در افزایش کیفیت مراکز پیش دبستانی ایفا می‌کنند، لذا در تبیین این شایستگی‌ها می‌توان اذعان کرد که مربیان برای ارتقاء و توسعه کیفیت تعلیم و تربیت دوره‌های پیش دبستانی، نیاز به شایستگی‌های آموزشی و تربیتی (تسلط بر دانش محتوایی خاص، آشنایی با روش‌های نوین تربیتی و بکارگیری شیوه‌های آموزشی مناسب برای کودکان، تسلط بر نظریه‌های دانشگاهی یاددهی و یادگیری، ارزشیابی پیشرفت کودکان و پژوهش)، شایستگی‌های حرفه‌ای و مهارتی (مهارت کلاس‌داری، مهارت‌های حل مسئله، تدریس خلاقانه، حرفه‌گرایی و توسعه حرفه‌ای خود) و شایستگی‌های تکنولوژیکی و دیجیتالی (توانمندی استفاده از فناوری‌های نوین کامپیوتری و فناوری در آموزشی) دارند که بتوانند کودکان را براساس متدهای روز پیش ببرند و به آموزش و تربیت آن‌ها بپردازند. به عبارتی عیار و کیفیت مربیان مراکز پیش دبستانی طبق این بخش از شایستگی‌ها مشخص می‌گردد. یافته‌های این بخش از پژوهش حاضر با نتایج یافته‌های (Rodríguez & Parsa & et al, 2020؛ et al, 2020؛ Suebsing & et al, 2023؛ Masoumi & Bourbour, 2024) همسو و هماهنگ است.

– **شایستگی‌های فردی، اجتماعی و سازمانی:** این بُعد شامل سه مولفه کلیدی: شایستگی‌های فردی و شخصیتی، شایستگی‌های ارتباطی و اجتماعی، و شایستگی‌های رهبری و مدیریت است. در تبیین شایستگی‌های فردی و شخصیتی می‌توان گفت که هر انسانی نمی‌تواند مربی باشد مگر اینکه یکسری از خصوصیات یک مربی خوب را دارا باشد یا بتواند در خود بپروراند؛ چرا که مجریان و عنصر اصلی و مهم فعالیت‌های هر مرکزی مربیان هستند در نتیجه آن‌ها باید با عشق به کودکان، گشاده‌رویی، برقراری ارتباط مؤثر، مسئولیت‌پذیری، توجه به تفاوت‌های فردی و در یک کلام با آمادگی کامل وارد مرکز پیش دبستانی شوند و نسبت به کودکان آن مرکز حس محبت‌آمیز و مهربانانه‌ای داشته باشند. بر همین اساس، باید در نظر داشت که ویژگی‌های شخصیتی، رفتاری، فکری، شناختی، ظاهری، هوش و ذکاوت، انگیزه، مسئولیت‌پذیری، انعطاف‌پذیری و پویایی مربیان، باعث افزایش عملکرد آموزشی و تربیتی آن‌ها می‌شود. در کنار ویژگی‌های فردی و شخصیتی، مربیان می‌بایست ویژگی‌های ارتباطی و اجتماعی بالایی داشته باشند تا بتوانند با کودکان، والدین و جامعه ارتباط اجتماعی خوب و سازنده‌ای برقرار کنند و با ایجاد تعاملات مثبت، دیگران را نیز در امور و فعالیت‌های مرکز پیش دبستانی مشارکت دهند تا بتوانند تربیت کودکان را به صورت گروهی و با کنشگری تمامی ذینفعان و صاحب‌نظران پیش ببرند. در نهایت مربیان پیش دبستانی در کنار ویژگی‌های فردی و اجتماعی، باید ویژگی‌های سازمانی به خصوص ویژگی رهبری و مدیریت کلاس، مدیریت برنامه‌ها، مدیریت منابع انسانی و همکاری در هیئت امنای مرکز را در خود ایجاد نمایند تا بتوانند در کنار پرورش شایستگی‌های رهبری و مدیریت در خود، گامی مؤثر در

اعتلای کیفیت مراکز پیش دبستانی بردارند. یافته‌های این بخش از پژوهش حاضر با نتایج یافته‌های (Abdul-haq, Powell, 2012)؛ (Pinya-Medina & et al, 2024) همسو و هماهنگ است.

– **شایستگی‌های روانشناختی و محیطی:** این بُعد شامل دو مولفه کلیدی: شایستگی‌های روانشناختی و شایستگی‌های هنری و محیطی است. در تبیین شایستگی‌های روانشناختی می‌توان گفت که مربیان پیش دبستانی باید با مباحث روانشناسی و مشاوره آشنایی کلی داشته باشند تا در شناخت کودکان به لحاظ روانی و شناختی مشکلی نداشته باشند. در واقع مربیان می‌بایست به لحاظ روانی کودکان را برای تعلیم و تربیت در مرکز آماده کنند و با شناخت استعدادها و ظرفیت‌های هر یک از کودکان، انگیزه یادگیری را در آن‌ها ایجاد نمایند. به عبارتی وجود شایستگی‌های روانشناختی در مربیان پیش دبستانی موجب بالا رفتن درک آن‌ها از نیازهای روانشناختی کودکان، فراهم کردن محیطی حمایت‌کننده، و افزایش آگاهی از مراحل رشد و توسعه کودکان را برای آن‌ها به همراه خواهد داشت تا بتوانند نقش حمایتی عاطفی، اجتماعی و شناختی را برای کودکان پیش دبستانی ایفا کنند. همچنین در تبیین شایستگی‌های هنری و محیطی نیز می‌توان گفت که مربیان باید از ویژگی‌های هنری و زیبایی‌شناختی برخوردار باشند تا بتوانند محیط فیزیکی شاد، مفرح و پرنشاطی را برای یادگیری کودکان طراحی کنند؛ چرا که شادابی و سرزندگی محیط فیزیکی و آموزشی، باعث بالا رفتن سرزندگی تحصیلی در کودکان خواهد شد. یافته‌های این بخش از پژوهش حاضر با نتایج یافته‌های (Kucukturan, 2011؛ Abdul-haq, 2014؛ Taheri & et al, 2021) همسو و هماهنگ است.

در جمع بندی مباحث فوق، چیزی که خیلی مهم و حیاتی است، رابطه تنگاتنگ علت و معلولی و ناگسستگی بین ابعاد و مولفه‌های شایستگی‌های شناسایی شده برای مربیان دوره‌های پیش دبستانی از یک سو و از سوی دیگر بررسی تطبیقی هزینه-فایده وجود و عدم وجود دوره پیش دبستانی و مربیان شایسته در آن است. در توضیح ارتباط ابعاد و مولفه‌های شایستگی‌ها، باید اذعان داشت، برای اینکه مربیان مراکز پیش دبستانی بتوانند فرایند تعلیم و تربیت در دوره پیش دبستانی را به صورت مطلوب و با کیفیت انجام دهند، نیاز دارند که خود را به همه ابعاد و مولفه‌های شایستگی‌های شناسایی شده مجهز کنند. در بررسی تطبیقی وجود و عدم وجود مربیان شایسته در مراکز پیش دبستانی، برخی از پژوهش‌های مرور شده، نرخ برگشت سرمایه در دوره پیش دبستانی را حداقل ۱۲٪ پیش بینی کرده‌اند. همچنین طبق گزارش‌های مطالعات طولی که کودکان را از دوره پیش دبستان تا چهل سالگی بررسی کرده‌اند، به ازای هر یک دلار هزینه در دوره پیش دبستانی، حداقل ۷ و حداکثر ۱۶ دلار در بزرگسالی برگشت داده می‌شود (Schweinhart & et al, 2005). همچنین در بررسی هزینه-فایده دوره پیش دبستانی، سایر پژوهش‌ها تایید کرده‌اند که هزینه جبران و فراهم آوردن هرگونه حمایت از کودکانی که قبل از ۷ سالگی به رشد مطلوب در حوزه‌های گوناگون نرسیده‌اند، بسیار بیشتر و برگشت آن بسیار کمتر است (Hechman, 2008). در پایان و با توجه به اهمیت بسیار زیاد مراکز پیش دبستانی و شایستگی‌های مربیان آن، پرواضح است که در کنار مربیان مراکز پیش دبستانی، اولیاء و والدین، مدیران مراکز، مشاوران و متخصصان کودک، برنامه‌ریزان، سیاست‌گذاران و کنشگران تعلیم و تربیت، و تمامی ذینفعان و ذینقشان آموزش و پرورش نیز در کنار هم و به صورت منسجم و یکپارچه به موضوع مهم و حیاتی مراکز پیش دبستانی و برنامه‌های مرتبط با آن که در اسناد بالادستی به خصوص در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش هم مورد تاکید قرار گرفته است بپردازند؛ تا ضمن تاثیرگذاری موثر بر ساحت‌های رشدی کودکان از طریق برنامه‌ریزی درست، زمینه ارائه خدمات آموزشی، تربیتی، حمایتی و مراقبتی، هنری، فناوری و بهداشتی بهتر و با کیفیت‌تر را برای آن‌ها فراهم نمایند.

پیشنهاد کاربردی پژوهش

یافته‌های پژوهش حاضر برای سیاست‌گذاران، رهبران آموزشی و مدیران مراکز پیش دبستانی در حوزه تعلیم و تربیت بسیار کاربردی است. یافته‌های به دست آمده در پژوهش حاضر، کنشگران و مسئولان مستقیم مراکز پیش دبستانی را ترغیب و تشویق می‌کند تا در گزینش و انتخاب مربیان پیش دبستانی، شایستگی‌های شناسایی شده را در اولویت قرار دهند.

ملاحظات اخلاقی

تمامی اصول اخلاقی در این مقاله در نظر گرفته شده است.

حامی مالی

این مقاله هیچگونه حامی مالی نداشته است.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان، مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

References

- Abbasi, A. (2018). *Desining an Optimal Curriculum Planing Model for Kindergaten and Critic of the Current Curriculum In Iran (PhD thesis)*. Tarbiat Modares University, Tehran. <https://parseh.modares.ac.ir/thesis/1222776> (In Persian).
- Abdul-haq, Z. I. (2014). The Educational Skills Required for Kindergarten Teachers in Jordan. *American Journal of Educational Research*, 2(3), 159-166. [10.12691/education-2-3-9](https://doi.org/10.12691/education-2-3-9)
- Akhash, S. (2017). Design and Accreditation of the Pre-school Curriculum. *Quarterly of Preschool and Elementary School Studies*, 2 (8), 127-148. <https://doi.org/10.22054/soece.2020.43394.1222> (In Persian).
- Akhash, S. Hosseinikhah, A. Abbasi, E. & Mousaour, N. (2016). pre-school pathology of Iran. *Quarterly of Preschool and Elementary School Studies*, 2 (6), 1-13. <https://doi.org/10.22054/soece.2018.22077.1127> (In Persian).
- Arslan E., Erbay, F. & Cagdas, A.(2009). An Investigation of effects of communication with children course on pre-school tescher trainees'emphatic tendencies, *Procedia Social and Behavioral Sciences*, Vol:1; PP: 474-477. Available at: www.sciencedirect.com
- Bannikoff, K. (2013). *Early YearsCurriculum Guidelines*, Queensland Studies Authority, ISBN 1920749 15 2, www.qsa.qld.edu.au.
- De Haro Rodríguez, R., Arnaíz-- Sánchez, P., Núñez de Perdomo, C.R. (2020). Teacher Competences in Early Childhood Education and Inclusive Education: Design and Validation of a Questionnaire. *Revista Electrónica Interuniversitaria de Formación del Profesorado*, 23(1), 1-20. <https://doi.org/10.6018/reifop.407111>
- Estes, D (2015). *Preschool Experience vs. No Preschool Experience: Long Term Effects on Academic and Social Readiness of Children*, Master of Science in Education, Dominican University of California, School of Education and Counseling Psychology. <https://doi.org/10.33015/dominican.edu/2015.edu.01>
- Eftekhari, Z., & Nadi, M. (2021). Presenting a conceptual model of business schools for the Iranian preschool System. *Journal of Educational Innovations*, 20 (79), 147-180. [10.22034/jei.2021.235920.1526](https://doi.org/10.22034/jei.2021.235920.1526) (In Persian).
- Fallah, A. Ahmadi, P. & Rezazadeh Shiraz, F. (2015). Identification of Professional Competences in Pre-School Grade Educators. *Quarterly Journal of Teaching and Learning Research*. 12 (1), 165-182. [10.22070/2.6.165](https://doi.org/10.22070/2.6.165) (In Persian).
- Fan, X., Nyland, B. & Zeng, X. (2016). What Knowledge and skills do Chinese kindergarten, teachers need in a time of reform: Directors perspectives? *Asia pacific Journal of Early Childhood Education Research*. V.10, 27-48. <https://www.pecerajournal.com/detail/10756463>
- Fazli, R. (2015). Why is preschool education important? *Journal of Preschool Education Development*, 26: 10-12. <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1091843/> (In Persian).

- Fooladi, M. (2021). *Development of a Conceptual Model of the Professional Competencies of Preschool Teachers based on the Waldorf Approach*. Master's thesis, Allameh Tabatabaie University. <https://atu.ac.ir/fa/thesis/137/> (In Persian).
- Giberson, T. (2015). Industrial–Organizational Psychology and the Practice of Performance Improvement. *performance improvement Quarterly*, 28 (2), 7-26. <https://doi.org/10.1002/piq.21191>
- Hardy, L. King, L. Farrell, L. Macniven, R. & Howlett, S. (2010). *Fundamental movement skills among Australian preschool children*. 13(5) 503-508. [10.1016/j.jsams.2009.05.010](https://doi.org/10.1016/j.jsams.2009.05.010)
- HasanAgaie, Sh. (2019). *Identifying the components of an effective educator in preschool education*. Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Kurdistan. <https://research.uok.ac.ir/~jsalimi/ViewResearch.aspx?ResearcherID=100633> (In Persian).
- Heckman, J. J. (2008). *Return on investment: Cost vs. benefits*. University of Chicago. https://www.npg-rsp.ch/fileadmin/npg-rsp/Themen/Bibliothek/Fachthemen/Heckman_2008_ROI_early_interventions.pdf
- Heydarinia, M. & Ekhtiyari Sadeg, N. (2018). *Identification and comparative comparison of professional qualifications of preschool teachers in Iran and India*. The First International Conference on Comparative Education. <https://elmnet.ir/doc/21052290-86167> (In Persian).
- Homayeni Damirchi, A. Pourkarimi, J. Navehebrahim, A. & Ezati, M. (2021). Identifying the Dimensions and Components of Good Academic Governance Using a Qualitative Meta-Synthesis Approach. *Interdisciplinary Studies of Strategic Knowledge*, 11 (44), 167-202. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.24234621.1400.11.44.7.6> (In Persian).
- Kazemi, S., Javidpour, M., Saidi Ardabili, M., & Divband, A. (2025). Designing a Teacher's Competency Model with a Meta-Composite Qualitative Approach. *Educational Leadership Research*, 8(32), 173-193. <https://doi.org/10.22054/jrlat.2024.80427.1759> (In Persian).
- Kaul, V. (1997). *Early Childhood Education Programme* (Translation: Mofidi, F. 2011). Samt Publications, 21st edition. <https://samt.ac.ir/fa/book/1926/> (In Persian).
- Kucukturan, G. (2011). Qualification scale for early childhood teachers. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 28, 579-590. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.11.111>
- Ljubetic, M. (2012). New Competences for the Pre-school Teacher A Successful Response to the Challenges of the 21st Century, *World Journal of Education*, Vol 2, No 1; February 2012. Available at: www.sciedu.ca/wje.
- Mahdavi, E. Ahmadi, P. & Naraghizadeh, A. (2019). the cognition of preschool teachers of critical thinking skill. *Quarterly Journal of New Thoughts on Education*, 14 (50), 83-105. [10.22051/jontoe.2019.17657.1987](https://doi.org/10.22051/jontoe.2019.17657.1987) (In Persian).
- Makinezhad Esfahani, A. (2014). *Human Resources in the Prison of Mismanagement (Explanation and Study of Consideration of Meritocracy in the Selection of Managers)*, Second Internal Conference on Accounting, Management and Economics, Natanz. <https://civilica.com/doc/371076/> (In Persian).
- Mangione, P. & Garcia, Y. (2011). *California early childhood educator competencies*. Retrieved from <http://www.cde.ca.gov/sp/cd/re/docum-ents/ececompetencies2011.pdf>.
- Masoumi, D. & Bourbour, M. (2024). Framing adequate digital competence in early childhood education. *Education and Information Technologies*, 29, 20613-20631. <https://link.springer.com/article/10.1007/s10639-024-12646-7>
- Mirarefin, F. Mehrmohammadi, M. Aliasgari, M. & Hajihosseinejad, Gh. (2019). Designing and Validating an “Aesthetic Approach to Teaching” Course for Teacher

- Education Program. *Journal of Curriculum Studies*, Vol. 14 (54); 2019, 79-116. [20.1001.1.17354986.1398.14.54.3.8](https://doi.org/10.1001.1.17354986.1398.14.54.3.8) (In Persian).
- Mirzaei, S. (2017). *Investigating the current status of professional qualifications of preschool teachers based on approved education indicators in Tiran and Korun cities*. Allameh Tabatabaei University - Faculty of Educational Sciences and Psychology. <https://elmnet.ir/doc/10913004-3002> (In Persian).
 - Mofidi, F. (2015). *Principles and concepts of preschool education*. Iranian Textbook Printing and Publishing Company. <http://chap.sch.ir/books/1908> (In Persian).
 - Moradian, A., & Nourizad, D. (2018). Review and analysis of preschool education and its role in the development of children's skills. *Quarterly Journal of New Advances in Psychology, Educational Sciences and Education*, 5: 1-8. <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1413227/%D8%A8%D8%B1%D8%B1%D8%B3%DB%8C> (In Persian).
 - Mousavi, F. & Abdolhoseini, S. (2017). Examine the current status of the general professional competencies of preschool teachers and compare them with the desired situation. *Quarterly Journal of Modern Educational Research*, 2 (8), 9-24. https://researchbt.cfu.ac.ir/article_398.html?lang=fa (In Persian).
 - National Association For the Education of Young Children (2019). **Disponibile en Español: NAEYC.org/competencias**
 - OECD, M(2014a). *Quality Matters in Early Childhood Education and Care: FINLAND*. www.oecd.org/publishing/corrigenda.
 - Parsa, A. Sadavi, S. & Beiramipour, A. (2020). Identify Professional Competencies of Preschool Educators for Curriculum Planning. *Journal of curriculum studies*, 15 (58), 41-70. [20.1001.1.17354986.1399.15.58.2.2](https://doi.org/10.1001.1.17354986.1399.15.58.2.2) (In Persian).
 - Pinya-Medina C, Morcillo-Loro V, Ferrer-Ribot M and Oliver Barceló MdM (2024). *What competencies should early childhood educators possess for the future? An expert judgement approach*. *Front. Educ.* 9:1422950. [10.3389/educ.2024.1422950](https://doi.org/10.3389/educ.2024.1422950)
 - Powell, K. M. (2012). *Kindergarten teacher's knowledge and perceptions of early learning-related skills and their relationship to academic achievement*. Ph.D. Thesis of School Psychology, Georgia State University, Atlanta, GA. <https://api.semanticscholar.org/CorpusID:263220653>
 - Rahayu, W. P., Churiyah, M., Martha, J. A., & Basuki, A. (2020). Analysis professional and pedagogic competencies on professional teacher education participants in position phase 1 study programs of business and marketing education. *Journal of Education and Social Science*, 14(1), 19-28. https://www.jesoc.com/wp-content/uploads/2020/03/JESOC-14_204.pdf
 - Rahimi, Z. & Fooladi, M. (2021). Development of a Conceptual Model of the Professional Competencies of Iran's Preschool Teachers based on the Waldorf Approach. *New educational approaches*, 16 (34), 133-152. [10.22108/nea.2022.134364.1799](https://doi.org/10.22108/nea.2022.134364.1799) (In Persian).
 - Redecker. G. (2018). Teacher competency development, *Educational Leadership*, 4 (8), 6-13.
 - Ryan, T., Henderson, M., & Phillips, M. (2020). Digitally recorded assessment feedback in a secondary school context: student engagement, perception and impact. *Technology, Pedagogy and Education*, 29(3), 311-325. <https://doi.org/10.1080/1475939X.2020.1744479>
 - Sandelowski M, Barros J. (2007). *Handbook for synthesizing qualitative research*, Springer publishing company Inc. <https://parsmodir.com/wp-content/uploads/2020/03/MetaSynBook.pdf>

- Schweinhart, L. J., Montie, J., Xiang, Z., Barnett, W. S., Belfield, C. R., & Nores, M. (2005). Lifetime effects: The high/scope Perry preschool study through age 40 (No.14). Monographs of the High/Scope Educational Research Foundation, 14. Ypsilanti, MI: High/Scope Educational Research Foundation. <https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=2043406>
- Suebsing, S. Udomsan, N. & Bunphok, S. (2023). Competency Development of Early Childhood Teacher in the 21st Century. *International Education Studies*; Vol. 16, No. 5. 73-83. <https://doi.org/10.5539/ies.v16n5p73>
- Taheri, M. Shahtalebi, S. & Taheri, M. S. (2021). *A review of educators' competencies in the process of teaching and learning children*, 8th International Conference on Psychology, Educational Sciences and Lifestyle. <https://civilica.com/doc/1308548> (In Persian).
- Talaa'ee, Ph.D. E, Bozorg H. The Necessity of Paying Attention to the Developmental and Educational Significance of Pre-School Years, as Indicated by Contemporary Research. *QJOE* 2015; 31 (2) :91-118 <http://qjoe.ir/article-1-173-fa.html> (In Persian).
- Valizadeh, L. (2021). Competencies of kindergarten teachers. *Journal of Preschool Education Development*, 45, 26-28. <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1789301/> (In Persian).
- Zarei M H, Nasr A R, Mirshahjafari S E, Liaghadar M J. (2017). *Preschool Teachers: Who and With What Characteristics?* 4(8), 181-204. [10.18869/acadpub.cstp.4.8.181](https://doi.org/10.18869/acadpub.cstp.4.8.181) (In Persian).
- Zembat, R, & Gursoy, R. C. (2012). Effects of pre-school teachers' self-esteem on teacher attitudes, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, vol 46, pp:2983–2988. Available at: www.sciencedirect.com

